

Sbírka zákonů

republiky Československé

Částka 88.

Vydána dne 30. prosince 1949.

Cena Kčs 3.40.

O B S A H:

(279. a 280.) 279. Zákon o finančním hospodaření národních výborů. — 280. Zákon o územním plánování a výstavbě obcí.

279.**Zákon****ze dne 19. prosince 1949****o finančním hospodaření národních výborů.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl 1.

Úvodní ustanovení.

§ 1.

Finanční hospodaření národních výborů je určováno úkoly vyplývajícími z jejich postavení vykonavatelů státní moci a představitelů politické vůle lidu, zejména úkoly připadajícími jim při přípravě a plnění jednotného hospodářského plánu. Národní výbory musí při finančním hospodaření dbát zájmů celostátních i potřeb obyvatelstva svého správního obvodu.

§ 2.

Finanční hospodaření národních výborů je částí veřejného hospodářství. Pro finanční hospodaření národních výborů všech stupňů platí stejné zásady, odpovídající zásadám finančního hospodaření ústřední státní správy.

Oddíl 2.

Rozpočty národních výborů.

§ 3.

Vztah rozpočtů národních výborů k jednotnému hospodářskému plánu.

(1) Národní výbor hospodaří v každém jednotlivém roce podle rozpočtu, který zajišťuje splnění jeho plánovaných výkonů a potřeb a ostatního programu jeho činnosti.

(2) Plánované výkony a potřeby národního výboru (dále jen „vlastní hospodářský plán národního výboru“) jsou součástí jednotného hospodářského plánu. O přípravě a projednání vlastního hospodářského plánu národního výboru a o jeho včlenění do jednotného hospodářského plánu platí příslušné předpisy o hospodářském plánování.

(3) Vlastní hospodářský plán národního výboru a rozpočet národního výboru musí být ve vzájemném souladu. Státní úřad plánovací a ministerstva vnitra a financí zajistí také časový soulad přípravy a projednání vlastních hospodářských plánů národních výborů a přípravy a projednání jejich rozpočtů.

(4) Při přípravě svého vlastního hospodářského plánu a svého rozpočtu se národní výbor opírá o iniciativu pracujícího lidu, který se účastní též jejich projednávání a kontroly jejich provádění.

§ 4.

Všeobecné ustanovení o rozpočtech.

(1) Rozpočetní výdaje a příjmy národních výborů jsou výdaji a příjmy jednotného rozpočtu státního. Každý národní výbor hospodaří podle vlastního jednotného rozpočtu.

(2) Pro lidovou správu v hlavním městě Praze se sestavuje jednotný rozpočet ústředního národního výboru, jehož součástí jsou rozpočty obvodních národních výborů.

(3) Jednotný národní výbor, který vykonává na území okresu působnost okresního národního výboru a na území města svého sídla působnost místního národního výboru, hospodaří podle jednotného rozpočtu, jehož součástí je rozpočet pro lidovou správu v obci.

(4) Rozpočty komunálních podniků (zákon ze dne 21. července 1948, č. 199 Sb., o komunálních podnicích) nejsou součástí rozpočtu národního výboru. Do rozpočtu národního výboru se zařadí jen ty peněžní částky z rozpočtů komunálních podniků, jež se odvádějí národnímu výboru, zejména předpokládaný rozpočetní zisk, nebo jež jdou na jeho vrub.

(5) Ministerstvo financí může v dohodě s ministerstvem vnitra, státním úřadem plánovacím, nejvyšším účetním kontrolním úřadem a příslušným ústředním úřadem stanovit, v kterých případech se do rozpočtu národního výboru zařadí pouze zisk nebo ztráta jiných zařízení spravovaných národním výborem (zařízení odděleně účtující). Rozpočty takovýchto zařízení tvoří přílohu rozpočtu národního výboru.

§ 5.

Příprava rozpočtů.

(1) Ministerstvo vnitra zahájí přípravu rozpočtů tím, že za součinnosti dotčených národních výborů zjistí předpokládané potřeby pro jejich činnost a pro jejich vlastní hospodářský plán, a dále jejich předpokládané příjmy v příštím roce. Částky na předpokládané investice se vykáží odděleně.

(2) Přípravné řízení má umožnit vzájemné srovnání uplatňovaných potřeb národních výborů a posouzení jejich únosnosti s hlediska celkového národního důchodu. Výsledky přípravného řízení slouží k tomu, aby v rozpočetním řízení mohlo být finančně zabezpečeno rovnoměrné plnění úkolů veřejné správy.

§ 6.

Projednání rozpočtů.

(1) Rada národního výboru sestaví návrh rozpočtu na příští rok a vyloží jej po dobu 15

dnů. V této době lze k němu podávat připomínky. Poté projedná plenární zasedání národního výboru předložený návrh i podané připomínky a usnese se na rozpočtu. Z tohoto usnesení nelze se odvolat.

(2) Do návrhu rozpočtu národního výboru mohou nahlížet a po dobu jeho vyložení připomínky k němu podávat:

a) u rozpočtů místních národních výborů fyzické osoby starší 18 let, které mají v obci své bydliště nebo zaměstnání, a právnické osoby, které mají v obci své sídlo nebo v ní vykonávají činnost, a pokud jde o potřeby škol, též sdružení rodičů a přátel školy a místní národní výbory přískolených obcí;

b) u rozpočtů okresních národních výborů všechny místní národní výbory v okrese a okresní orgány masových lidových organizací;

c) u rozpočtů krajských národních výborů všechny okresní národní výbory v kraji a krajské orgány masových lidových organizací.

(3) Dohledací národní výbor (úřad) je oprávněn upravit v rozpočetním řízení rozpočty podřízených národních výborů. Z opatření, jímž byl rozpočet upraven, nelze se odvolat.

§ 7.

Včleňování rozpočtů národních výborů do rozpočtu státního.

(1) Ministerstvo vnitra sestaví po předchozím projednání s ministerstvem financí a s příslušnými ústředními úřady celostátní souhrny upravených rozpočtů národních výborů. Tyto souhrny včlení ministerstvo financí do návrhu státního rozpočtu.

(2) Vláda může upravit rozpočty národních výborů nebo stanovit zásady pro jejich úpravu. Z opatření, jímž byl rozpočet upraven, nelze se odvolat.

(3) Změní-li Národní shromáždění vládní návrh státního rozpočtu a dotýká-li se tato změna rozpočtů národních výborů, provede vláda jejich úpravu. Ustanovení odstavce 2 platí zde obdobně.

(4) Ministerstvo vnitra sdělí, po případě dá sdělit národním výborům konečnou úpravu jejich rozpočtů.

§ 8.

Náhradní opatření.

Nepředloží-li národní výbor rozpočet včas, sestaví a stanoví jej z úřední moci náhradním opatřením dohledací národní výbor (úřad). Z takového opatření nelze se odvolat.

§ 9.

Prováděcí předpisy.

(1) Vláda vydá nařízením podrobnější předpisy o rozpočtech národních výborů, při čemž může též stanovit zvláštní úpravu projednávání rozpočtů komunálních podniků.

(2) Ministerstvo financí stanoví v dohodě s ministerstvem vnitra, státním úřadem plánovacím a nejvyšším účetním kontrolním úřadem zásady pro sestavení rozpočtů národních výborů a pro jejich včlenění do jednotného státního rozpočtu.

Oddíl 3.

Úhrada finančních potřeb
národních výborů.

§ 10.

Zdroje úhrady.

(1) Rozpočetní příjmy národních výborů jsou:

a) pravidelný výnos národního majetku ve správě národního výboru;

b) mimořádný výnos národního majetku ve správě národního výboru v případech, které stanoví vláda nařízením;

c) výnos vlastních dávek;

d) výnos vlastních poplatků;

e) výnos příspěvků vybíraných od účastníků k úhradě nákladů na zařízení, z nichž tito účastníci mají zvláštní prospěch;

f) nahodilé příjmy, jako jsou dary a výnosy veřejných sbírek.

(2) Případný rozdíl mezi skutečnými výdaji učiněnými v rámci pravoplatného rozpočtu a skutečným výnosem rozpočetních příjmů národního výboru uhrazuje se z ostatních státních prostředků. Vláda může nařízením přiznat národním výborům též podíl na daních nebo jiných státních příjmech.

§ 11.

Dávky a poplatky.

(1) Národní výbory vybírají vlastní dávky a poplatky (dále jen „dávky a poplatky“) podle řádu o vlastních dávkách a poplatcích národních výborů (dále jen „dávkový a poplatkový řád“), který vydá vláda nařízením. V dávkovém a poplatkovém řádu bude zejména stanoveno, které dávky a poplatky a za jakých předpokladů jsou národní výbory povinny vybírat, kdo je povinen dávkou nebo poplatkem platit nebo odvádět, kdo, po případě co za ně ručí a zda se mohou přesunout na jiného.

(2) Sazby dávek buďtež v dávkovém a poplatkovém řádu stanoveny zpravidla jednotně.

(3) Sazby poplatků stanoví národní výbor podle nákladů, s nimiž je spojena příslušná služba, výkon nebo dodávka, a s přihlédnutím k pořizovacím a obnovovacím výdajům na příslušné zařízení. V dávkovém a poplatkovém řádu může být stanovena též nejnižší a nejvyšší hranice pro sazby poplatků.

(4) Dávkový a poplatkový řád stanoví, za kterých podmínek může národní výbor pověřit jiný veřejný orgán, po případě státní, národní nebo komunální podnik, aby jeho jménem vybíral jeho dávky nebo poplatky, a jde-li o podnik, jaká náhrada tomuto podniku za to přísluší.

§ 12.

Příspěvky účastníků.

(1) Národní výbor může požadovat příspěvky ke zřízení a udržování (provozování) zařízení sloužícího veřejnému zájmu od účastníků, kteří z něho mají zvláštní prospěch. Výše požadovaných zřizovacích příspěvků se řídí výší nákladů potřebných ke zřízení dotčeného zařízení a měrou zvláštního prospěchu účastníka. Výše požadovaných udržovacích (provozovacích) příspěvků se řídí měrou zvýšení udržovacího (provozovacího) nákladu, jež bylo provedeno k zvláštnímu prospěchu účastníka. Při rozvrhu příspěvků buďtež podle možnosti přihlédnuto k míře zvláštního prospěchu, jež toto zařízení přináší jednotlivým účastníkům.

(2) Nesouhlasí-li účastníci, kteří by měli platit dohromady více než jednu polovinu všech příspěvků, s navrhovanou celkovou výší příspěvků, s jejich rozvrhem nebo způsobem placení, je třeba k příslušnému usnesení národního výboru souhlasu dohlédacího národního výboru (úřadu).

(3) Vláda může nařízením vydat podrobnější předpisy k provedení odstavců 1 a 2, zejména může stanovit zásady pro jednání s účastníky, dále podle jakých zásad a jakým způsobem se příspěvky rozvrhují, jak se vracejí, nedošlo-li ke splnění jejich účelu, jak se předpisují, vybírají a vymáhají, jaké jsou úroky z prodlení, komu přísluší osvobození nebo snížení sazby a v jakých lhůtách se promlčuje právo příspěvky vyměřit a vymáhat.

§ 13.

Nahodilé příjmy.

(1) Usnesení národního výboru o tom, že má být přijat dar, jehož přijetí předpokládá poskytnutí určitého plnění, vyžaduje schválení dohlédacího národního výboru (úřadu), který

posoudí vhodnost převzetí závazku. Schválení nelze udělit, není-li zajištěna možnost usku- tečněnit plnění, jímž poskytnutí daru je podmí- něno.

(2) Je-li poskytnutí daru spojeno s podmín- kou uhradit nebo převzít dluh ze zápůjčky, opatří si dohlédací národní výbor (úřad) před schválením podle odstavce 1 souhlas minister- stva financí. Udělí-li ministerstvo financí sou- hlas, bude tento dluh převzat a vypořádán stát- em, pokud nelze zápůjčku splatit z daru sa- mého. Věřitel je povinen přijmout placení.

(3) Přijal-li národní výbor dar, jenž byl uči- něn k určitému účelu, je povinen použit ho podle jeho určení. Není-li to možné pro změn- ěné poměry nebo z jiného vážného důvodu, je k jeho jinému použití třeba souhlasu dohléda- cího národního výboru (úřadu).

(4) Vláda stanoví nařízením, kdy je výnos veřejné sbírky pořádané národním výborem rozpočetním příjmem národního výboru.

Oddíl 4.

Výdaje národních výborů.

§ 14.

Výdaje s hlediska účelu.

Národní výbor rozpočtuje výdaje nutné k tomu, aby mohl řádně plnit své úkoly, čítá- jíc v to výdaje nutné k zajištění hospodářství příslušného svazku lidové správy.

§ 15.

Výdaje s hlediska hospodářského plánování.

(1) S hlediska hospodářského plánování roz- počtuje národní výbor jednak výdaje na in- vestice, jež jsou zařazeny do prováděcích plánů jednotného hospodářského plánu (in- vestiční výdaje), jednak výdaje ostatní (ne- investiční). Rozlišení výdajů investičních a neinvestičních se stanoví podle předpisů o hos- podářském plánování.

(2) Investiční výdaje rozpočtuje onen ná- rodní výbor, který podniká příslušné investice.

(3) Neinvestiční výdaje spojené s výkonem veřejné správy nebo hospodářského opatření rozpočtuje zásadně onen národní výbor, do jehož působnosti tento výkon přísluší.

(4) Ministerstvo vnitra může v dohodě s mi- nisterstvem financí a příslušným ústředním úřadem stanovit, který národní výbor má roz- počtovat určité výdaje.

§ 16.

Vzájemné subvence a náhrady.

(1) Poskytování náhrad za výkon veřejné správy a poskytování vzájemných subvencí (příspěvků, dotací a darů) mezi národními vý- bory není dovoleno. Rovněž není dovoleno, aby takové náhrady nebo subvence poskytoval ná- rodním výborům některý ústřední úřad, anebo aby je národní výbory poskytovaly jemu.

(2) Stát neposkytuje náhradu za užívání ma- jetku svazku lidové správy; národní výbor ne- poskytuje náhradu za užívání státního majetku nebo majetku jiného svazku lidové správy. Tato ustanovení se nevztahují na užívání majetku ve správě národního podniku nebo komunálního podniku a majetku patřícího k státnímu pod- niku nebo k zařízení národního výboru oddělené účtujícímu.

§ 17.

Normalisování výdajů.

Ministerstvo vnitra vydá v dohodě s minister- stvem financí, státním úřadem plánovacím a nejvyšším účetním kontrolním úřadem vyhláškou v Úředním listě směrnice, jimiž budou po- stupně stanoveni ukazatelé pro výpočet výda- jových položek národních výborů v jednotlivých oborech veřejné správy jako podklad k normali- sování a stabilisování jejich výdajového hospo- daření. Před vydáním těchto směrnic buďtež vyslechnuty příslušné ústřední úřady a krajské národní výbory.

Oddíl 5.

Zápůjčky a záruky.

§ 18.

Národní výbory nemohou uzavírat zápůjčky. Rovněž nemohou přebírat záruky za cizí zá- vazky, pokud zvláštní předpisy o státních zá- rukách nestanoví jinak.

Oddíl 6.

Vlastní finanční hospodaření a početnictví národních výborů.

§ 19.

Hospodaření podle rozpočtu.

(1) Národní výbor hospodaří podle pravoplat- něho rozpočtu a podle příslušných ustanovení rozpočtového zákona. Toto ustanovení nebrání tomu, aby národní výbor použil výnosu daru nebo jiného věnování, jež byly učiněny k určitému účelu, podle jejich určení, i když příslušný výdaj není zařazen do rozpočtu, pokud lze tento výdaj uhradit v témž rozpočetním roce z daru (věnování) samého.

(2) Nebyl-li na počátku rozpočetního roku státní rozpočet ještě schválen, hospodáři národní výbor zatímne podle předpisů platných pro zatímní vedení státního hospodaření.

§ 20.

Změna v prováděcím plánu jednotného hospodářského plánu.

Nastane-li v rozpočetním roce podle příslušných předpisů změna v prováděcím plánu jednotného hospodářského plánu, pokud jde o investice národního výboru pojaté do tohoto plánu, může národní výbor bez dalšího překročit svůj rozpočet o vyšší plánovanou částku. Orgán, který provedl změnu prováděcího plánu, je povinen učinit zároveň opatření o úhradě.

§ 21.

Nepředvídané výdaje.

Kdy lze provádět přesuny rozpočetních úvěrů (virementy) k úhradě nepředvídaných výdajů a kdy lze činit nepředvídané výdaje, pro něž nelze najít úhradu ani přesunem, stanoví se na základě rozpočtového zákona.

§ 22.

Vázání rozpočetních úvěrů.

Vláda stanoví nařízením, jak má být vázán rozpočetní úvěr, je-li zřejmé, že nebude provedeno opatření spojené s výdajem, pro nějž je ve schváleném rozpočtu stanovena úhrada.

§ 23.

Úsporové fondy.

(1) Dosáhne-li národní výbor vzhledem k výdajům, předvídaným v téže rozpočetní kapitole, efektivních úspor, bude mu na jeho žádost podanou po uplynutí rozpočetního roku ponechána polovina těchto úspor dohlédacím národním výborem (úřadem), jakmile tento národní výbor (úřad) přezkoušel správnost efektivních úspor na podkladě předložených závěrečných účtů. Z takto ponechaných částek se vytvoří úsporový fond, s nímž může národní výbor se souhlasem dohlédacího národního výboru (úřadu) nakládat i mimo rozpočet. Dohlédací národní výbor (úřad) může souhlas k zamýšlenému opatření odeprít jen, je-li takové použití fondu zjevně neúčelné.

(2) Za efektivní úspory podle odstavce 1 se pokládají zejména úspory vzniklé splněním hospodářského plánu a ostatních úkolů národního výboru s menšími náklady, dosaženými zjednodušením správy, a vyšší výnosy spravovaného majetku a komunálních podniků dosa-

žené zvláště zvýšením výrobnosti a překročením hospodářského plánu. Za efektivní úspory nemohou být pokládány zejména úspory vzniklé nesplněním úkolů, snížením jakosti plnění a nesprávným odhadem výdajů a příjmů. Ministerstvo vnitra vydá v dohodě s ministerstvem financí a nejvyšším účetním kontrolním úřadem směrnice o vytvoření úsporových fondů, o jejich používání a účtování a o tom, co lze považovat za efektivní úspory.

§ 24.

Pokladní služba a platební styk.

(1) Ministerstvo financí upraví v dohodě s ministerstvem vnitra a nejvyšším účetním kontrolním úřadem vyhláškou v Úředním listě pokladní službu a platební styk národních výborů za použití služeb Poštovní spořitelny, národního podniku.

(2) Ministerstvo financí upraví v dohodě s ministerstvem vnitra směrnice, jak národní výbory čerpají prostředky k úhradě svých výdajů podle § 10 a jakou smějí mít pokladní hotovost.

§ 25.

Rozpočetnictví a účetnictví.

(1) Národní výbor je povinen uspořádat zachycovat účetními zápisy veškeré účetní případy v účetních knihách.

(2) Státní úřad plánovací vydá v dohodě s ministerstvem financí a vnitra a nejvyšším účetním kontrolním úřadem směrnice pro rozpočetnictví a účetnictví národních výborů.

(3) Ministerstvo financí vydá v dohodě s ministerstvem vnitra a nejvyšším účetním kontrolním úřadem v rámci směrnic podle odstavce 2 předpisy o organizaci účetní služby národních výborů.

§ 26.

Poukazovací právo.

Ministerstvo vnitra upraví v dohodě s ministerstvem financí vyhláškou v Úředním listě poukazovací právo u národních výborů.

§ 27.

Kontrola hospodaření podle rozpočtu.

Ministerstvo financí stanoví v dohodě s ministerstvem vnitra vyhláškou v Úředním listě, které národní výbory, v jakém rozsahu a v jakých lhůtách jsou povinny sdělovat Poštovní spořitelně, národnímu podniku, výkazy předpokládaných příjmů a výdajů podle svých pravoplatných rozpočtů za účelem kontroly jejich hospodaření podle rozpočtu a jak se při provádění této kontroly postupuje.

§ 28.

Závěrečné účty.

(1) Po skončení účetního roku uzavře národní výbor účetní knihy, vypracuje a projedná závěrečné účty a předloží je dohlédacímu národnímu výboru (úřadu). Závěrečný účet úsporného fondu tvoří jejich přílohu.

(2) Ustanovení tohoto zákona o projednání rozpočtů národních výborů a o jejich začlenění do státního rozpočtu platí obdobně pro závěrečné účty národních výborů.

(3) Vláda vydá nařízením předpisy o projednávání a schvalování závěrečných účtů komunálních podniků.

Oddíl 7.

Správa majetku.

§ 29.

Majetek spravovaný národními výbory.

(1) Národní výbor spravuje národní majetek svěřený do jeho správy, jímž je i majetek svazku lidové správy, podle zásad tohoto zákona.

(2) Spravuje-li národní výbor na základě smlouvy nebo zvláštních předpisů jiný majetek nežli národní majetek jemu svěřený (odstavec 1), vede jeho správu odděleně.

§ 30.

Zrušení fondů a kmenového jmění.

(1) Národní majetek spravovaný národními výbory ve formě fondů přestává být účelovým majetkem dnem, který stanoví vláda nařízením. Vláda může nařízením stanovit výjimky. Prostředky zrušených fondů v hotovosti a ve vkladech jsou rozpočtním příjmem národního výboru.

(2) Dosavadní kmenové jmění obecní pozbývá této povahy. Ustanovení odstavce 1, věty třetí platí obdobně.

§ 31.

Správa národního majetku.

(1) Národní výbor je povolán, aby udržoval a zveleboval národní majetek svěřený do jeho správy. Je oprávněn ke všem soudním i mimo-soudním úkonům, jež souvisí s touto správou. Nemůže však podávat opravné prostředky proti rozhodnutím dohlédacího národního výboru (úřadu), učiněným o národním majetku podle tohoto zákona a předpisů na jeho základě vydaných.

(2) Správu národního majetku národnímu výboru svěřuje a odnímá, a to bez náhrady, příslušný ústřední úřad v dohodě s ministerstvy vnitra a financí, po případě dohlédací národní výbor podle jejich zmocnění. Stejným způsobem mohou být národnímu výboru uložena omezení ve výkonu takové správy. Těmito ustanoveními nejsou dotčeny předpisy o majetku zkonfiskovaném a znárodněném a majetku získaném pro účely pozemkových reforem.

(3) Ustanoveními odstavců 1 a 2 nejsou vyloučeny smluvní převody národního majetku.

(4) Závazky plynoucí podle příslušných předpisů z jednání nebo opominutí národního výboru, nejde-li o závazky komunálního podniku, mohou být uplatňovány proti státu.

(5) Vláda stanoví nařízením podrobnosti k provedení odstavců 1 až 4.

(6) Příslušný ústřední úřad může v dohodě s ministerstvy vnitra a financí a nejvyšším účetním kontrolním úřadem vydat směrnice o správě majetku vykonávané národními výbory.

§ 32.

Nakládání s nemovitým majetkem a mimo-
řádná hospodářská opatření.

(1) Vláda stanoví nařízením, za jakých podmínek může národní výbor zcizit nemovitý národní majetek jemu svěřený, jej zatížit nebo pronajmout (propachtovat) a který dohlédací národní výbor (úřad) schvaluje příslušně usnesení. Zcizením podle tohoto ustanovení není, nepřestává-li dotčený majetek být majetkem národním.

(2) Schválení dohlédacího, po případě vyššího dohlédacího národního výboru (úřadu) je třeba k usnesení, jímž národní výbor přejímá závazek zatěžující rozpočty příštího roku nebo dalších let nebo činí jiné mimořádné hospodářské opatření. Podrobnější předpisy vydá vláda nařízením.

Oddíl 8.

Dohled.

§ 33.

Organisace dohledu.

(1) Pro vykonávání vnitřního dohledu na finanční hospodaření národního výboru může být zřízena finanční komise. Vláda stanoví nařízením, v kterých případech má národní výbor zřídit finanční komisi, jak je složena a jaká je její působnost.

(2) Inстанční dohled na finanční hospodaření národních výborů vykonávají dohlédací

národní výbory (úřady). Jsou jimi příslušné národní výbory vyššího stupně a v nejvyšší stolici ministerstvo vnitra, které postupuje v dohodě s ministerstvem financí a příslušnými ústředními úřady. V otázkách, u nichž tento zákon stanoví příslušnost ministerstva financí, je nejvyšším dohlédacím úřadem ministerstvo financí, které postupuje v dohodě s ministerstvem vnitra a příslušnými ústředními úřady.

(3) Oprávnění, která přísluší bezprostřednímu dohlédacímu národnímu výboru, s výjimkou schvalovacího oprávnění, přísluší také vyššímu dohlédacímu národnímu výboru (úřadu). Má-li vyšší dohlédací národní výbor (úřad) za to, že nižší dohlédací národní výbor měl použít některého ze svých dohlédacích oprávnění a že zanedbal tak učinit, může učinit toto opatření sám.

(4) Nedotčena zůstávají ustanovení zvláštních předpisů o dohledu na činnost národních výborů.

(5) Ministerstva vnitra náleží v dohodě s ministerstvem financí dbát o to, aby dohled na finanční hospodaření národních výborů byl prováděn soustavně, úsporně a účinně. Tato ministerstva mohou k tomu účelu dávat v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady dohlédacím národním výborům závazné pokyny a příkazy.

§ 34.

Účel dohledu.

Dohlédacím národním výborům (úřadům) náleží pečovat, aby národní výbory rádně hospodařily a plnily ustanovení tohoto zákona a předpisů podle něho vydaných.

§ 35.

Prostředky dohledu.

(1) Při vykonávání dohledu na hospodaření národních výborů může dohlédací národní výbor (úřad) provádět u nich přehledky nebo revize jejich finančního hospodaření po všech stránkách. Revisní orgány jsou oprávněny nahlížet do všech písemností a knih národního výboru, vstupovat do jeho úředních místností a žádat od jeho členů a zaměstnanců vysvětlivky.

(2) Ministerstvo vnitra má spolu s ministerstvem financí nejméně jednou ve třech letech se přesvědčit přehledkou o stavu finančního hospodaření krajských národních výborů a ústředního národního výboru hlavního města Prahy a provést revizi aspoň některého jeho odvětví. Stejnou povinnost má krajský národní výbor, pokud jde o finanční hospodaření všech podřízených okresních národních výborů, ústřed-

ních (jednotných) národních výborů a místních národních výborů v sídle okresu, a okresní národní výbor, pokud jde o finanční hospodaření všech podřízených místních národních výborů mimo místní národní výbor v sídle okresu.

(3) Národní výbor je povinen odstranit zá vadu, kterou shledal dohlédací národní výbor (úřad). Neučiní-li to ve stanovené lhůtě, zjedná dohlédací národní výbor (úřad) nápravu bez újmy odpovědnosti příslušných činitelů a jejich stíhání.

(4) Neučiní-li národní výbor opatření nutné k vedení finančního hospodaření, může je učinit dohlédací národní výbor (úřad).

§ 36.

Náklady dohledu.

Všeobecné náklady spojené s vykonáváním dohledu hradí dohlédací národní výbor (úřad) ze svých rozpočtních prostředků. Náklady spojené s prováděním přehledů a revisí hradí zpravidla dohlédací národní výbor (úřad); zjistí-li však při tom hrubé nesprávnosti nebo závažné nepořádky v hospodaření, může uložit osobám, jež tyto nesprávnosti nebo nepořádky zavinily, povinnost nahradit zcela nebo zčásti náklad vzniklý provedením přehledky (revise).

§ 37.

Odpovědnost.

(1) Členové rady národního výboru a členové jeho finanční komise odpovídají za škody způsobené státu nebo svazku lidové správy úmyslně nebo z hrubé nebalosti překročením oprávnění nebo nesplněním povinností, které jim ukládá tento zákon nebo předpisy vydané na jeho základě. Vlášda může stanovit nařízením, kteří členové rady národního výboru jsou odpovědní za provedení nebo neprovedení jednotlivých opatření a v kterých případech má být hlasováno podle jmen.

(2) O povinnosti k náhradě škody i o její výši rozhoduje po provedení řízení bezprostřední dohlédací národní výbor (úřad), a to buď na návrh příslušného národního výboru nebo z úřední povinnosti.

(3) Odpovědnost podle odstavce 1 pomíjí, pokud nejde o škodu způsobenou soudně trestným činem, uplynutím tří let ode dne, kdy závěrečné účty projednané národním výborem byly předloženy dohlédacímu národnímu výboru (úřadu). Jde-li o škodu způsobenou soudně trestným činem, pomíjí odpovědnost uplynutím třiceti let od spáchání tohoto činu.

Oddíl 9.

Zrušení školních obcí a újezdů.

§ 38.

(1) Školní obce a školní újezdy v českých zemích se zrušují. Jejich práva a závazky přecházejí na stát. Jejich prostředky v hotovosti a ve vkladech jsou rozpočtním příjmem místního národního výboru v obci sídla školy.

(2) Výdaje a příjmy škol dosavadních školních obcí a újezdů jsou výdaji a příjmy jednotného rozpočtu místního národního výboru v obci sídla školy.

(3) Přechod vlastnického práva a jiných knihovnických práv podle odstavce 1 zapíše knihovnický soud do veřejných knih na návrh okresního národního výboru s odvoláním na tento zákon.

Oddíl 10.

Ustanovení společná
a závěrečná.

§ 39.

Trestní sankce.

(1) Kdo v úmyslu, aby dosáhl nižší než zákonné výměry dávky, poplatku nebo příspěvku nebo aby se vyhnul jejich placení, něco podnikne nebo opomine, bude potrestán okresním národním výborem pokutou až do 500.000 Kčs.

(2) Kdo jiným způsobem přestoupí ustanovení předpisů o dávkách, poplatcích nebo příspěvcích, bude potrestán okresním národním výborem pokutou do 1.000 Kčs.

(3) Pro případ nedobytnosti uložené pokuty buď stanoven náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění, a to v případech odstavce 1 do šesti měsíců, v případech odstavce 2 do sedmi dnů.

§ 40.

Berní úlevy.

Od všech dávek a poplatků jsou osvobozena právní jednání, písemnosti a úřední úkony, jichž je třeba podle tohoto zákona k převodu nebo přechodu národního majetku, pokud jimi dotčený majetek nepřestává být majetkem národním.

§ 41.

Prodloužení platnosti dosavadních předpisů.

Dokud nebudou vydány prováděcí předpisy podle tohoto zákona, platí přiměřeně nebo jsou použitelné dosavadní předpisy.

§ 42.

Prodloužení platnosti předpisů o dávkách,
poplatcích a příspěvcích.

(1) S výjimkou stanovenou v odstavci 3 nadále platí, po případě jsou použitelná dosavadní oprávnění národních výborů k vybírání dávek, poplatků a příspěvků i pravidla pro jejich vybírání, a to do dne, který stanoví vláda nařízením. Do té doby o těchto dávkách, poplatcích a příspěvcích platí, po případě jsou použitelné dosavadní předpisy. Podle těchto předpisů lze takové dávky a poplatky též nově zavádět, měnit nebo zrušovat. O dávkách a poplatcích takto nově zavedených nebo změněných platí obdobně ustanovení věty první. Příspěvky lze nově zavádět již podle předpisů tohoto zákona.

(2) Ministerstvo financí stanoví v dohodě s ministerstvem vnitra, které z dávek a poplatků vybíraných národními výbory podle ustanovení odstavce 1, po případě v jaké míře jsou příjmem příslušného národního výboru a které, po případě v jaké míře plynou do všeobecné státní pokladny nebo jsou příjmem národního výboru vyššího stupně. Výnos dávek a poplatků až dosud vybíraných národními výbory ve prospěch některého fondu, který dále trvá, plyne do tohoto fondu.

(3) Právo vybírat zemskou hudební dávku v obcích na území bývalé země Moravské se zrušuje se zpětnou platností ode dne 1. ledna 1949; dávkou, která byla podle dosavadních předpisů vybrána před účinností tohoto zákona, se však nevrací.

(4) Podíl 10% na dávce za zábav vybrané v obcích na území bývalé země České v roce 1949 a odváděný ve prospěch Pražského nemocničního fondu plyne do všeobecné státní pokladny.

§ 43.

Přechodné ustanovení při změnách předpisů.

Při změně předpisů o vlastních dávkách, poplatcích a příspěvcích národních výborů použije se předpisů dosavadních, pokud jde o vyměňování, předpisování, vybírání a vymáhání těchto plnění za dobu minulou, není-li v nových předpisech stanoveno nic jiného.

§ 44.

Sanační ustanovení.

(1) V případech, kde byla již před účinností tohoto zákona učiněna opatření, jež svým obsahem odpovídají jeho ustanovením, platí za opatření učiněná podle tohoto zákona, a to ode dne, kdy k nim došlo.

národní výbory (úřady). Jsou jimi příslušné národní výbory vyššího stupně a v nejvyšší stolici ministerstvo vnitra, které postupuje v dohodě s ministerstvem financí a příslušnými ústředními úřady. V otázkách, u nichž tento zákon stanoví příslušnost ministerstva financí, je nejvyšším dohlédacím úřadem ministerstvo financí, které postupuje v dohodě s ministerstvem vnitra a příslušnými ústředními úřady.

(3) Oprávnění, která přísluší bezprostřednímu dohlédacímu národnímu výboru, s výjimkou schvalovacího oprávnění, přísluší také vyššímu dohlédacímu národnímu výboru (úřadu). Má-li vyšší dohlédací národní výbor (úřad) za to, že nižší dohlédací národní výbor měl použít některého ze svých dohlédacích oprávnění a že zanedbal tak učinit, může učinit toto opatření sám.

(4) Nedotčena zůstávají ustanovení zvláštních předpisů o dohledu na činnost národních výborů.

(5) Ministerstvu vnitra náleží v dohodě s ministerstvem financí dbát o to, aby dohled na finanční hospodaření národních výborů byl prováděn soustavně, úsporně a účinně. Tato ministerstva mohou k tomu účelu dávat v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady dohlédacím národním výborům závazné pokyny a příkazy.

§ 34.

Účel dohledu.

Dohlédacím národním výborům (úřadům) náleží pečovat, aby národní výbory řádně hospodařily a plnily ustanovení tohoto zákona a předpisů podle něho vydaných.

§ 35.

Prostředky dohledu.

(1) Při vykonávání dohledu na hospodaření národních výborů může dohlédací národní výbor (úřad) provádět u nich přehledky nebo revise jejich finančního hospodaření po všech stránkách. Revisní orgány jsou oprávněny nahlížet do všech písemností a knih národního výboru, vstupovat do jeho úředních místností a žádat od jeho členů a zaměstnanců vysvětlivky.

(2) Ministerstvo vnitra má spolu s ministerstvem financí nejméně jednou ve třech letech se přesvědčit přehledkou o stavu finančního hospodaření krajských národních výborů a ústředního národního výboru hlavního města Prahy a provést revisi aspoň některého jeho odvětví. Stejnou povinnost má krajský národní výbor, pokud jde o finanční hospodaření všech podřízených okresních národních výborů, ústřed-

ních (jednotných) národních výborů a místních národních výborů v sídle okresu, a okresní národní výbor, pokud jde o finanční hospodaření všech podřízených místních národních výborů mimo místní národní výbor v sídle okresu.

(3) Národní výbor je povinen odstranit závadu, kterou shledal dohlédací národní výbor (úřad). Neučiní-li to ve stanovené lhůtě, zjedná dohlédací národní výbor (úřad) nápravu bez újmy odpovědnosti příslušných činitelů a jejich stíhání.

(4) Neučiní-li národní výbor opatření nutné k vedení finančního hospodaření, může je učinit dohlédací národní výbor (úřad).

§ 36.

Náklady dohledu.

Všeobecné náklady spojené s vykonáváním dohledu hradí dohlédací národní výbor (úřad) ze svých rozpočetních prostředků. Náklady spojené s prováděním přehledů a revisí hradí zpravidla dohlédací národní výbor (úřad); zjistí-li však při tom hrubé nesprávnosti nebo závažné nepořádky v hospodaření, může uložit osobám, jež tyto nesprávnosti nebo nepořádky zavinily, povinnost nahradit zcela nebo zčásti náklad vzniklý provedením přehledky (revise).

§ 37.

Odpovědnost.

(1) Členové rady národního výboru a členové jeho finanční komise odpovídají za škody způsobené státu nebo svazku lidové správy úmyslně nebo z hrubé nedbalosti překročením oprávnění nebo nesplněním povinností, které jim ukládá tento zákon nebo předpisy vydané na jeho základě. Vláda může stanovit nařízením, kteří členové rady národního výboru jsou odpovědní za provedení nebo neprovedení jednotlivých opatření a v kterých případech má být hlasováno podle jmen.

(2) O povinnosti k náhradě škody i o její výši rozhoduje po provedeném řízení bezprostřední dohlédací národní výbor (úřad), a to buď na návrh příslušného národního výboru nebo z úřední povinnosti.

(3) Odpovědnost podle odstavce 1 pomíjí, pokud nejde o škodu způsobenou soudně trestným činem, uplynutím tří let ode dne, kdy závěrečné účty projednané národním výborem byly předloženy dohlédacímu národnímu výboru (úřadu). Jde-li o škodu způsobenou soudně trestným činem, pomíjí odpovědnost uplynutím třiceti let od spáchání tohoto činu.

- b) zákon ze dne 7. listopadu 1940, č. 290 Sl. z., kterým se mění některé předpisy o finančním hospodaření měst a obcí;
- c) vyhláška ze dne 31. prosince 1940, č. 3 Ú. n. z roku 1941, kterou se vyhláší závazná pravidla o vybírání obligatorních dávek obecních (ve znění oprav č. 32/1941 Ú. n. a č. 339/1941 Ú. n.).

4.

- a) Nařízení Slovenské národní rady ze dne 7. února 1946, č. 10 Sb. n. SNR, o dočasné úpravě finančního hospodaření okresů;
- b) zákon ze dne 20. prosince 1946, č. 249 Sb., o zatímní úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy a některých jiných osob veřejného práva;
- c) vládní nařízení ze dne 25. března 1947, č. 40 Sb., jímž se upravují sazby obecních dávek a poplatků a činí některá další opatření v tomto oboru;
- d) vyhláška ze dne 14. května 1948, č. 803 Ú. v., kterou se pozměňují pravidla o vybírání obecních dávek a poplatků a vydávají jednotná pravidla o vybírání obecní dávky z nápojů;
- e) zákon ze dne 20. července 1948, č. 205 Sb., jímž se mění a doplňují předpisy o zatímní úpravě finančního hospodářství svazků lidové správy a některých jiných osob veřejného práva;
- f) zákon ze dne 19. července 1948, č. 209 Sb., o přechodné úpravě v oboru obecních dávek a poplatků;
- g) ustanovení § 32, odst. 2 zákona ze dne 21. prosince 1948, č. 280. Sb., o krajském zřízení;
- h) nařízení ministra financí ze dne 31. prosince 1948, č. 326 Sb., o výkonu poukazovacího práva a organizaci pokladní a účetní služby pro krajské a okresní národní výbory;
- ch) nařízení ministra financí ze dne 29. ledna 1949, č. 45 Sb., o povinném zřízení šekových účtů místních národních výborů a o jejich povinném zapojení do šekové služby Poštovní spořitelny, národního podniku;
- i) ustanovení § 8 zákona ze dne 11. května 1949, č. 142 Sb., o výkonu lidové správy v sídlech krajů;
- j) vládní nařízení ze dne 12. července 1949, č. 188 Sb., jímž se vydávají vzorná pravidla pro vybírání obecní dávky ze zmrzliny.

(2) Ustanovení zákona ze dne 19. prosince 1949, č. 274 Sb., o vybírání náhradních přírážek k přímým daním na berní rok 1950, zůstává nedotčeno.

§ 46.

Ressortní příslušnost.

(1) Pokud v tomto zákoně není stanoveno jinak, náleží jeho provedení do příslušnosti ministerstva vnitra.

(2) Věci dávek, poplatků a příspěvků spadají do působnosti ministerstva financí, jež postupuje v dohodě s ministerstvem vnitra.

§ 47.

Účinnost a provedení.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1950; provedou jej ministři vnitra a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.

Kabeš v. r.

280.

Zákon

ze dne 19. prosince 1949
o územním plánování a výstavbě obcí.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Část I.

Územní plánování obcí.

§ 1.

Základní ustanovení.

Územní plánování obcí je součástí jednotného hospodářského plánu a musí tedy vyhovovat veřejným potřebám a zájmům.

§ 2.

Územní plány obcí.

(1) Místní národní výbory pořizují územní plány směrné a podrobné a řídí se při tom pokyny, které jim udělují krajské národní výbory, a to zejména také s hlediska plánovitého uspořádání větších území. Místní národní výbory jsou povinny tyto plány pořídit, po případě změnit nebo doplnit ve lhůtě, kterou stanoví krajské národní výbory.

(2) Jestliže místní národní výbor nepořídí, po případě nezmění nebo nedoplní územní plán ve lhůtě stanovené krajským národním výborem nebo nevyhoví pravomocně uděleným závazným pokynům, může provedení příslušných prací zařídit krajský národní výbor.

(3) Vláda určí nařízením zásady pro územní plánování, jakož i obsah a způsob vypracování územních plánů.

§ 8.

Směrný územní plán.

(1) Směrný územní plán (dále jen „směrný plán“) stanoví zásadní směrnice pro usporádání celého území jedné nebo více obcí a povšechně rozvrhuje potřebné plochy pro jednotlivé účely, při čemž dbá toho, aby byly pokud možno zjištěny, rozvinuty a využity všechny hospodářské možnosti plánovaného území.

(2) Pro dvě nebo více obcí se pořídí společný směrný plán, zejména je-li to nutné v zájmu potřebného organického utváření větších celků nebo přesahuje-li stavební a hospodářský vývoj hranice jednotlivé obce nebo nemohou-li místní národní výbory dotčených obcí dosáti vhodného řešení samostatnými plány.

§ 4.

Podrobný územní plán.

(1) Podrobný územní plán (dále jen „podrobný plán“) vymezuje podrobněji plochy určené povšechně směrným plánem pro jednotlivé účely, zejména pak zásadně stanoví místní dopravní spoje, blíže určuje druh zastavení, stanoví zásady pro asanaci nebo přestavbu jádra obce anebo pro asanaci širších území a zpravidla též určuje stavební obvody.

(2) Pro pořízení podrobného plánu společného pro dvě nebo více obcí platí obdobně ustanovení § 3, odst. 2.

§ 5.

Stavební obvod.

(1) Pro každou obec, v níž se mají provádět pozemní stavby a veřejná zařízení s nimi souvisící, se určí jeden nebo více stavebních obvodů, a to tak, aby byl zajištěn účelný, hospodárný a ucelený stavební vývoj obce (po případě i asanace nebo přestavba jádra obce).

(2) Není-li stavební obvod určen podrobným plánem, může jej určit krajský národní výbor po slyšení místního a okresního národního výboru. Obdobně může být stavební obvod změněn, a to i když byl určen podrobným plánem.

(3) Pozemní stavby a veřejná zařízení lze provádět jen ve stavebním obvodu. Toto omezení neplatí pro stavby k účelům obrany státu nebo pro potřeby vojenské správy, jakož i pro některé jiné druhy staveb, které určí vláda nařízením.

Část II.

Provádění výstavby obcí.

Oddíl I.

Všeobecná ustanovení.

§ 6.

Zastavovací plán.

(1) Zastavovací plán stanoví přesně druh, způsob a rozsah využití pozemků, zejména po stránce stavební (určením uliční a stavební čáry a výškové úrovně a pod.). Pořizuje se na podkladě potvrzeného podrobného plánu a jen pro území stavebního obvodu; při tom však musí být dbáno toho, aby vhodně navazoval na úpravu sousedních ploch a aby přihlížel k používání schválených typů při výstavbě.

(2) Vláda určí nařízením zásady pro výstavbu obce, jakož i obsah a způsob vypracování zastavovacího plánu.

§ 7.

Povinnosti místního národního výboru.

(1) Ke splnění úkolů souvisících s výstavbou obce je místní národní výbor povinen se postarat zejména o to, aby

- a) byl pořízen zastavovací plán ve lhůtě, kterou ustanoví krajský národní výbor, a
- b) před zastavováním byly vybudovány ulice a další nejdůležitější veřejná zařízení a aby podle postupu zastavování byla příslušná část obce vždy vybudována v plném rozsahu tak, jak stanoví územní nebo zastavovací plán.

(2) Vláda může nařízením stanovit podrobnosti, zejména pokud jde o rozsah, způsob a postup provedení jednotlivých veřejných zařízení a požadování náhrady nebo příspěvků od zájemců.

§ 8.

Ochranná pásma.

Při dopravních zařízeních vně souvisle zastavěného území obce je třeba určením ochranných pásem dbáti toho, aby pozemními stavbami, pokud jsou přípustné v tomto území, ani jinými úpravami na povrchu země nebyly ohroženy veřejné zájmy, zejména aby nebyla ztěžována doprava. V těchto ochranných pás-

mech lze bud' zakázat nebo omezit určitou činnost, anebo nařídít odstranění nebo úpravu stavby, jiného zařízení nebo porostu a po případě úpravů povrchu půdy (odkop, srovnání půdy a pod.).

Oddíl II.

Provádění pozemních staveb a dozor na ně.

§ 9.

Přípustnost provádění pozemních staveb.

(1) Pozemní stavby a jakékoli stavební práce na nich (dále jen „stavby“) se smějí provádět, jen jsou-li součástí úkolů stanovených jednotným hospodářským plánem a jsou-li ve shodě s územním nebo zastavovacím plánem anebo jde-li o udržovací práce v nezbytném rozsahu.

(2) Jakým požadavkům musí vyhovovat stavby, určí vláda nařízením. Bližší úpravu stanoví ministerstvo techniky v dohodě se zúčastněnými ministerstvy vyhláškou v Úředním listě. Stejným způsobem stanoví ministerstvo techniky typy staveb a jejich součástí a může je prohlásit za směrné nebo závazné.

(3) Vláda určí nařízením, jak bude zjišťováno, zda stavby vyhovují požadavkům podle odstavců 1 a 2 a podle jakých stavebních projektů budou provedeny, dále kdy a které stavební práce na staveništi lze provádět, a může upravit rozsah a způsob projekční činnosti.

§ 10.

Provádění a užívání stavby.

(1) Kromě staveb, které provádí stát, smějí stavby provádět nebo řídit k tomu oprávněné národní nebo komunální podniky anebo jiné stavební podniky.

(2) Stavební úřad dozírá na to, aby stavby byly prováděny řádně, odborně a podle stavebních projektů závazných pro provedení stavby.

(3) Stavby, které byly provedeny bez předchozího zjištění, že vyhovují požadavkům podle § 9, odst. 1 a 2, a které jsou v rozporu s těmito požadavky, nutno odstranit na náklad vlastníka stavby.

(4) Stavby se nesmí užívat, dokud stavební úřad nezjistil, že byla řádně a odborně provedena a je ve stavu, který dovoluje její nezavadné užívání.

§ 11.

Udržování staveb a jejich odstranění.

(1) Vlastník je povinen udržovat stavbu v řádném stavebním stavu podle stavebního projektu závazného pro provedení stavby a užívat jí k účelům, které vyplývají z tohoto projektu.

(2) Stavební úřad dozírá na plnění povinností podle odstavce 1 a může učinit potřebná opatření na náklad vlastníka stavby, který přes výzvu tohoto úřadu neuvedl stavbu ve stanovené lhůtě do předepsaného stavu.

(3) Je-li stavba ve stavu, který je v rozporu s veřejnými zájmy, zejména nelze-li již hospodárně ji opravit nebo ohrožuje-li bezpečnost nebo zdraví osob, nařídí stavební úřad, aby byla odstraněna.

(4) Ke zboření stavby, pokud k němu nedal stavební úřad příkaz, je třeba povolení. Podrobnosti určí ministr techniky nařízením.

§ 12.

Povinné úpravy staveb.

(1) Stavební úřad může vlastníku nařídít, aby provedl na stavbě na svůj náklad určité nové úpravy, potřebné z důvodů veřejného zájmu (zřizování úkrytů, připojení na vodo- vod nebo kanalizaci a s tím související vnitřní zařízení, odstranění zdravotních nebo dopravních závad, zavedení elektřiny nebo plynu a pod.). Neprovedl-li vlastník nařízené úpravy ve stanovené lhůtě, provede je místní národní výbor na jeho náklad.

(2) Vláda určí nařízením, jaké úpravy lze nařídít a za jakých podmínek; rovněž může stanovit, kdy a v jakém rozsahu přispěje stát na úhradu nákladů spojených s úpravami nařízenými podle odstavce 1.

§ 13.

Stavební úřad a řízení.

(1) Stavebním úřadem své stolice je místní národní výbor, má-li řádně vybudovanou stavební službu, jinak okresní národní výbor.

(2) Ministerstvo techniky v dohodě s ministerstvem vnitra určí po slyšení krajského národního výboru vyhláškou ve Sbírce zákonů, které místní národní výbory jsou stavebním úřadem podle odstavce 1.

(3) Vyžaduje-li to veřejný zájem, jehož je třeba dbát v řízení o věcech upravených v §§ 9 až 12, může stavební úřad vyšší stolice z úřední moci zrušit, změnit nebo doplnit

rozhodnutí nižšího stavebního úřadu, dokud není pravomocné.

(4) Účastníky v řízení podle §§ 9 až 12 jsou vždy místní národní výbor a osoby, jejichž práv by se stavba mohla dotknout.

§ 14.

Ustanovení v zájmu obrany státu.

(1) Vojenská správa může s hlediska obrany státu označit území, v nichž lze provést stavby jen po jejím předchozím souhlasu. Pro provedení těchto staveb mohou být uplatněny zvláštní požadavky.

(2) Vojenská správa může i u staveb již zřízených, které označí stavebnímu úřadu, uplatňovat zvláštní požadavky na stavební nebo jiné podobné opatření anebo si vyhradit předchozí souhlas k stavebním změnám u těchto staveb. Vláda vydá nařízením předpisy o tom, v kterých případech, v jaké výši a jakým způsobem přispěje stát na úhradu zvýšených nákladů.

(3) Pokud jde o stavby k účelům obrany státu, stavby vojenské a jiné stavby důležité s hlediska obrany státu, může ministr techniky v dohodě s ministrem-předsedou státního úřadu plánovacího a s ministry národní obrany a vnitra přenést pravomoc stavebních úřadů na vojenskou správu nebo jiné orgány. Dále může v dohodě s ministrem-předsedou státního úřadu plánovacího a ministry národní obrany a vnitra u staveb uvedených v první větě upravit odchylným způsobem provádění těchto staveb, jakož i dozor na ně.

Část III.

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

§ 15.

Zásady pro řízení o plánech.

(1) V řízení o plánu směrném, podrobném a zastavovacím (dále jen „plán“) je třeba dbát toho, aby zpravidla došlo k dohodě mezi veřejnými orgány, kterých se dotýká obsah plánu; jen tyto orgány mají postavení účastníků v řízení.

(2) Řízení o směrném a podrobném plánu lze spojit.

(3) Všem občanům je třeba poskytnout příležitost, aby se v přiměřené lhůtě vyjádřili k podrobnému a zastavovacímu plánu.

(4) Krajský národní výbor po předchozím souhlasu vojenské správy plán buď potvrdí, po případě s menšími úpravami, nebo jej vrátí k přepracování. O odvolání z jeho výměru rozhoduje státní úřad plánovací, jde-li o směrný nebo podrobný plán, nebo ministerstvo techniky, jde-li o zastavovací plán; pokud se odvolání týká oboru působnosti některého jiného ústředního úřadu, rozhodne příslušný úřad v dohodě s ním.

(5) Vláda vydá nařízením předpisy o vstupu na nemovitosti za účelem provádění plánovacích prací a o náhradě škody vzniklé těmito pracemi.

§ 16.

Právní účinky plánu.

Potvrzený plán je zásadně závazný pro stavební a jakoukoli jinou činnost, již se dotýká svým obsahem.

§ 17.

Asanace.

(1) Území, na němž vznikly působením přírodních vlivů nebo lidskou činností závady zdravotní anebo závady v útvaru nebo povrchu půdy (sesouvání svahu, zbahnění půdy, poddolování a j.), je třeba upravit ve shodě se směrným nebo podrobným plánem (asanace krajiny).

(2) Zastavěné území, v němž velká část staveb nevyhovuje s hlediska výstavby obce (na př. z důvodů zdravotních, stavebních nebo dopravních), je třeba postupně a soustavně přebudovat ve shodě se zastavovacím plánem; ojedinělé nevyhovující stavby lze odstranit, i když místní národní výbor ještě nemá zastavovací plán (asanace obcí).

(3) Národní výbory navrhuji zařazení asanace krajiny i obcí do jednotného hospodářského plánu. Náklad spojený s asanací krajiny hradí stát, který může požadovat přiměřený příspěvek od osob, z jejichž činnosti závady vznikly nebo kterým z úpravy vzejde užitek. Náklad spojený s odstraněním staveb podle odstavce 2 hradí vlastník, pokud mu zůstane zachováno vlastnictví k pozemku nebo se mu dočasně pozemku náhradního, jinak stát.

(4) U stavby již zřízené lze provést menší změny hranic zastavěného pozemku s příslušenstvím vůči nezastavěné části sousedního pozemku, je-li třeba této změny, aby se odstranily závažné stavební, zdravotní nebo hospodářské závady, jež se vyskytují při užívání této stavby.

§ 18.

Stavební uzávěra.

(1) V území, které je důležité s hlediska obrany státu nebo je používáno pro rekreaci nebo v němž jsou zvláštní poměry (na př. poddolování), v zastavěném území obce, pokud pro tato území dosud neplatí plán (ani upravnovací plán podle § 19), a v území, pro něž se připravuje pořízení nebo změna plánu, lze vyhlášením stavební uzávěry zakázat nebo omezit stavební a jinou podobnou činnost, která by mohla znemožnit nebo ztížit uskutečnění příští nové úpravy.

(2) Stavební uzávěra se nevztahuje na stavby vojenské a jiné stavby důležité s hlediska obrany státu.

(3) Bližší úpravu, zejména dobu trvání stavební uzávěry, příslušnost a řízení, stanoví vláda nařízením.

§ 19.

Upravnovací plány.

Upravnovací plány (plány polohy, regulační plány a pod.) a náčrty, které byly potvrzeny podle ustanovení dosavadních předpisů, jakož i úpravy podle předpisů o stavební obnově, zůstávají v platnosti s dosavadními právními účinky, dokud nebudou změněny nebo nahrazeny novými územními plány anebo dokud krajský národní výbor je nezruší jako nevyhovující.

§ 20.

Opatřování potřebných nemovitostí a práv.

(1) Nemovitosti a práva, kterých je třeba k uskutečnění jednotného hospodářského plánu anebo podrobného nebo zastavovacího plánu, jakož i k provedení asanace, lze vyvlastnit, nedojde-li k dohodě. Vyvlastňovat nelze nemovitosti, které slouží k účelům obrany státu nebo potřebám vojenské správy, a po případě další, jež určí vláda nařízením.

(2) Vyvlastněním lze dosáhnout

- a) přechodu vlastnického práva k nemovitostem,
- b) zřízení služebnosti a jiných věcných práv na nemovitostech,
- c) trpění opatření, která omezují výkon vlastnického práva nebo jiného práva na nemovitosti, anebo
- d) postoupení, omezení nebo zrušení jiného věcného práva než vlastnického.

(3) Bylo-li vyvlastněním dosaženo přechodu vlastnického práva k nemovitostem, zanikají

všechna práva třetích osob k nim, pokud výměr o vyvlastnění nestanoví jinak.

(4) Vyvlastnit lze ve prospěch státu, svazků lidové správy, státních, národních a komunálních podniků, podniků určených nebo zřízených k provozování zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství nebo lidových družstev; ve prospěch jiných osob lze vyvlastnit, jde-li o stavbu zařazenou do jednotného hospodářského plánu nebo jde-li o asanační úpravu podle § 17, odst. 4.

(5) Náhrada za vyvlastnění se určí se zřetelem na obecnou cenu zemědělské půdy, zvětšenou o hodnotu investic.

(6) O vyvlastnění i náhradě rozhoduje okresní národní výbor na návrh oprávněné osoby (odstavec 4). Není-li některý účastník spokojen s pravomocným rozhodnutím o náhradě, rozhodne na jeho návrh v nesporném řízení soud, v jehož obvodu je nemovitost. Návrh je podati do 30 dnů ode dne doručení pravomocného rozhodnutí.

(7) Vláda upraví nařízením vyvlastňovací řízení, předběžné užívání nemovitostí, poskytování jistoty, způsob poskytování náhrady za vyvlastnění, za předběžné užívání nemovitostí a náhrady za zaniklá práva třetích osob, jakož i účinky, provedení a zrušení vyvlastňovacího výměru.

(8) Právní jednání, písemnosti a úřední úkony potřebné pro vyvlastnění jsou osvobozeny od poplatků, dávek za úřední úkony ve věcech správních a dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí. Osvobození se vztahuje také na převody nemovitostí dohodou, potvrdí-li okresní národní výbor, že u nabyvatele jsou splněny podmínky pro vyvlastnění k účelům uvedeným v odstavci 1.

§ 21.

Podstatné změny ve využití pozemku.

(1) Stavební nebo jinou činnost, kterou se podstatně mění využití pozemku, nutno předem hlásit krajskému národnímu výboru a lze ji vykonat jen s jeho souhlasem.

(2) Ustanovení odstavce 1 neplatí pro činnost na pozemcích, pro něž platí plán (při stavební činnosti zastavovací plán), potvrzený podle tohoto zákona.

§ 22.

Popisné mapy.

(1) Pro každou obec se opatří popisné mapy pro polohové a výškové znázornění skutečného

stavu obce, jež budou udržovány ve stálé shodě se skutečným stavem.

(2) Vláda blíže upraví nařízením zejména obsah a způsob vypracování popisných map, jakož i řízení o nich.

§ 23.

Přípustnost reklamních a podobných zařízení.

Reklamní a podobná zařízení lze umísťovat na místech veřejně přístupných nebo viditelných s takových míst jen za podmínek, které stanoví ministerstvo techniky vyhláškou v Úředním listě.

§ 24.

Zvláštní ustanovení.

(1) Pokud jde o plány, vykonává působnost místního národního výboru na území hlavního města Prahy ústřední národní výbor a působnost krajského národního výboru příslušný ministr.

(2) Pro řízení před místními národními výbory platí i na Slovensku přiměřeně předpisy o správním řízení.

§ 25.

Trestní ustanovení.

(1) Přestupku se dopouští, kdo porušuje ustanovení tohoto zákona nebo předpisů podle něho vydaných, pokud upravují přípustnost staveb a stavební nebo podobné činnosti nebo užívání staveb nebo přípustnost reklamních a podobných zařízení anebo zajišťují hospodárnost a účelnost ve stavebnictví, jakož i bezpečnost a dobrý vzhled staveb.

(2) Přestupku se dopouští zejména,

- a) kdo jako stavebník nebo osoba odborně oprávněná provádí stavbu, u níž nebylo zjištěno předepsaným způsobem, že vyhovuje stanoveným požadavkům, nebo ji provádí odchylně od stavebního projektu závazného pro její provádění,
- b) kdo jako stavebník se nepostaral, aby stavbu prováděl podnik k tomu oprávněný, nebo kdo řídí nebo provádí stavbu, nejsou k tomu oprávněni,
- c) kdo užívá nebo dá užívat stavby buď dříve, než stavební úřad zjistil, že jí lze nezavadně užívat, anebo v rozporu s účelem, který vyplývá ze stavebních projektů závazných pro její provedení,
- d) kdo provádí stavební nebo jinou činnost, kterou se podstatně mění využití pozemku, bez potřebného souhlasu krajského národního výboru anebo

e) kdo užívá reklamních a podobných zařízení nebo je umísťuje v rozporu se stanovenými podmínkami.

(3) Přestupky uvedené v odstavcích 1 a 2 potrestá — nepůjde-li o čin soudně trestný — okresní národní výbor pokutou do 100.000 Kčs nebo vězením (uzamčením) do 6 měsíců. Pro případ nedobytnosti pokuty se vyměří náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění do 6 měsíců.

(4) Trestnost přestupku se promlčuje uplynutím jednoho roku po dni, kdy byla dokončena trestná činnost.

§ 26.

Prováděcí předpisy.

(1) Vláda může nařízením bližší úpravu jednotlivých ustanovení svěřit vyhláškou příslušného ústředního úřadu, jež se uveřejní v Úředním listě.

(2) Státní úřad plánovací v dohodě s ministerstvem techniky vydá vyhláškou v Úředním listě předpisy o přípravných plánovacích pracích, o podmínkách, za nichž lze upustit od směrného plánu a pořizovat přímo podrobný, po případě zastavovací plán, a o určování náhrady za vyvlastnění a za předběžné užívání nemovitostí.

§ 27.

Přechodná ustanovení.

Vláda může nařízením upravit přechod z ustanovení dosavadních předpisů do nové úpravy, jakož i rozhodování o věcech, o nichž nebylo v den počátku účinnosti tohoto zákona ještě pravomocně rozhodnuto; může také stanovit, kdy a za jakých podmínek zanikají povolení k rozdělení nebo přeměně pozemku na staveniště a stavební povolení, vydaná před účinností tohoto zákona.

§ 28.

Poměry dřívějších předpisů.

(1) Platnosti, po případě použitelnosti pozbývají všechny dosavadní předpisy, které upravují věci, na něž se vztahuje tento zákon, zejména:

1. zákon ze dne 10. dubna 1886, č. 40 čes. z. z., o stavebním řádě pro hlavní město Prahu, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících (pražský stavební řád),
2. zákon ze dne 8. ledna 1889, č. 5 čes. z. z., o stavebním řádě pro Čechy, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících (český stavební řád),

3. zákon ze dne 16. června 1894, č. 63 mor. z. z., o stavebním řádě pro zemské hlavní město Brno, hlavní město Olomouc, města Jihlavu a Znojmo a pro jejich místa před městská, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících (brněnský stavební řád),
4. zákon ze dne 16. června 1894, č. 64 mor. z. z., o stavebním řádě pro Moravu, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících (moravský stavební řád),
5. zákon ze dne 2. června 1883, č. 26 slez. z. z., o stavebním řádě pro Slezsko, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících,
6. stavební statuty na Slovensku,
7. § 13, odst. 1 zákona ze dne 11. června 1901, č. 66 ř. z., o stavbě vodních drah a o provedení úpravy řek,
8. § 20, odst. 3 zákona ze dne 27. března 1931, č. 50 Sb., o státním fondu pro splavnění řek, vybudování přístavů, výstavbu údolních přehrad a pro využitkování vodních sil, a to pokud se týká vyvlastnění,
9. §§ 1 až 18 zákona ze dne 26. března 1936, č. 65 Sb., o stavebním ruchu, ve znění předpisů je měnících,
10. § 69 zákona ze dne 20. května 1937, č. 86 Sb., o drahách (železničního zákona),
11. opatření Stálého výboru ze dne 27. října 1938, č. 261 Sb., o odstranování stavebních a komunikačních závad v obcích,
12. vládní nařízení ze dne 16. června 1939, č. 185 Sb., o účelném zastavování obcí, i s prováděcím nařízením ze dne 21. listopadu 1940, č. 5 Sb. z roku 1941,
13. vládní nařízení ze dne 25. ledna 1940, č. 48 Sb., o zřízení plánovací komise pro hlavní město Prahu a okolí, s prováděcím nařízením ze dne 20. června 1940, č. 217 Sb., a s vládními nařízeními ze dne 29. února 1940, č. 98 Sb. a ze dne 1. dubna 1942, č. 112 Sb., kterými se působnost plánovací komise pro hlavní město Prahu a okolí rozšiřuje na další obce,
14. §§ 4 až 10 vládního nařízení ze dne 18. července 1940, č. 305 Sb., o některých opatřeních v oboru stavební policie,
15. vládní nařízení ze dne 26. června 1941, č. 288 Sb., o opatrování plánů polohy (upravovacích) obcí a o jeho finanční podpoře,
16. vládní nařízení ze dne 23. července 1941, č. 299 Sb., o přípravách prostorového plánování a zjištění a projednávání plánovacích akcí,
17. vládní nařízení ze dne 21. března 1942, č. 109 Sb., o změně stavebních řádů (1. stavební novela),
18. vládní nařízení ze dne 24. března 1942, č. 111 Sb., o stavebně-policejní úpravě reklamních a informačních zařízení,
19. §§ 1 až 18, § 35, odst. 1, písm. a) až c), § 36, odst. 1 a § 38 nařízení sboru pověřenců z 22. října 1945, č. 128 Sb. n. ŠNR, o výstavbě měst a obcí na Slovensku,
20. §§ 3 až 20 a § 23 vládního nařízení ze dne 21. prosince 1948, č. 296 Sb., o opatřeních ve stavebnictví v pětiletém plánu, a
21. zákon ze dne 11. května 1949, č. 146 Sb., o poplatkových a dávkových úlevách při postupu nemovitostí pro stavby v období pětiletého plánu.

(2) Nedotčena zůstávají zejména ustanovení zákona ze dne 18. února 1878, č. 30 ř. z., o vyvlastnění k účelům vybudování a provozu drah, ve znění podle § 195 zákona ze dne 20. května 1937, č. 86 Sb., o drahách (železniční zákon), zákona ze dne 22. července 1919, č. 438 Sb., o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, zákona ze dne 4. července 1934, č. 177 Sb., o plynárenských podnicích pořizujících výhod, zákona ze dne 29. března 1935, č. 63 Sb., o vyvlastnění k účelům obrany státu, zákona ze dne 11. dubna 1935, č. 82 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, a zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb., o obraně státu, jakož i prováděcích nařízeních k nim vydaných.

§ 29.

Účinnost a provedení.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem, který určí vláda nařízením; provedou jej ministr — předseda státního úřadu plánovacího a ministr techniky v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Dr. Dolanský v. r.

Dr. Ing. Šlechta v. r.